

**BIOETICA,  
FILOSOFIA, ECONOMIA și  
MEDICINA**  
în strategia de asigurare a securității umane

Materialele Conferinței a XII-a Științifice Internaționale  
dedicată semicentenarului catedrei *Filosofie și Bioetică*  
și jubileului de 70 de ani a prof. universitar, dr. hab. în filosofie  
***Teodor N. Țârdea***  
AUGUST 2007

**Teodor N. Țârdea**  
*redactor responsabil*

Ministerul sănătății al republicii Moldova  
*Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie*  
*“Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova*

---

*Catedra Filosofie și Bioetică*  
*Asociația de Bioetică din Republica Moldova*  
*Centrul Național de Bioetică din Republica Moldova*  
*Catedra Sănătate Publică și Management “Nicolae Testemițanu”*  
*Catedra Economie, Management și Psihopedagogie*

**BIOETICA,**  
**FILOSOFIA, ECONOMIA și**  
**MEDICINA**  
în strategia de asigurare a securității umane

Materialele Conferinței a XII-a Științifice Internaționale  
dedicată semicentenarului catedrei *Filosofie și Bioetică*  
și jubileului de 70 de ani a prof. universitar, dr. hab. în filosofie  
**Teodor N. Țârdea**  
28-29 AUGUST 2007

**Teodor N. Țârdea**  
*redactor responsabil*

CZU: 1+33+61(082)=00

Ț 53

**Bioetica, Filosofia, Economia și Medicina în strategia de asigurare a securității umane**  
**Materialele Conferinței a XII-a Științifice Internaționale** dedicată semicentenarului  
**catedrei *Filosofie și Bioetică* și jubileului de 70 de ani a prof. universitar, dr. hab. în filosofie**

**Teodor N. Țirdea**

**28-29 AUGUST 2007**

Redactor responsabil d.h.ș.f., prof.univ., acad. **Teodor N. ȚIRDEA**

Chișinău, CEP "Medicina", 2007

**Colegiul redacțional:**

<b>Teodor N. Țirdea</b> , dr. hab. în șt. filosofice, prof.univ., acad.	- redactor responsabil
<b>Ion E. Mereuță</b> , dr. hab. în șt. medicale, prof.univ., acad.	- redactor adjunct
<b>Constantin P. Ețco</b> , dr. hab. în șt. medicale, prof.univ., acad.	- redactor adjunct
<b>Ion V. Butorov</b> , dr. hab. în șt. medicale, prof.univ.	- membru colegiului
<b>Aurelia P. Crivoi</b> , dr. hab. în șt. biologice, prof.univ.	- membru colegiului
<b>Valentin S. Gudumac</b> d.hab. în șt. medicale, prof.univ.	- membru colegiului
<b>Serghei A. Ohrimenco</b> , dr. hab. în șt. economice, prof.univ.	- membru colegiului
<b>Gheorghe V. Ostrofeț</b> , dr. hab. în șt. medicale, prof.univ.	- membru colegiului
<b>Eduard P. Semeniuc</b> (Ukraina), dr. hab. în șt. filosofice, prof.univ., acad.	- membru colegiului
<b>Dumitru V. Tintiuc</b> , dr. hab. în șt. medicale, prof.univ.	- membru colegiului
<b>Vasile A. Țapoc</b> , dr. hab. în șt. filosofice, prof.univ.	- membru colegiului
<b>Arcadie D. Ursul</b> (Rusia), dr. hab. în șt. filosofice, prof.univ., acad., o.e.	- membru colegiului

În materialele Conferinței a XII-a Științifice Internaționale se examinează probleme ce țin de asigurarea securității individului, sociumului, omenirii în ansamblu prin prisma diverselor domenii ale științei cum ar fi bioetica, filosofia, economia, ecologia, medicina etc. Culegerea de față reprezintă o continuare a publicațiilor rapoartelor participanților la conferințele internaționale organizate de catedra **Filosofie și Bioetică** a USMF "Nicolae Testemițanu" în perioada anilor 1995-2006.

Lucrarea este destinată oamenilor de știință, studenților, doctoranzilor, rezidenților, practicienilor, tuturor celor ce sunt preocupați de problema supraviețuirii omenirii.

Materialele publicate în culegerea științifică de față au fost recenzate

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

**"Bioetica, Filosofia, Economia și Medicina în strategia de asigurare a securității umane"**, conf. Șt. Int. (2007, Chișinău). Bioetica, Filosofia, Economia și Medicina în strategia de asigurare a securității umane: Materialele Conf. a XII-a Șt. Int., ..... 2007 / red. resp. **Teodor N. Țirdea**. – Ch.: Centrul Ed.-poligr. "Medicina", 2007. .... p.: fig. tab.: 20 cm.

Antetit.: Univ. de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu" din Republica Moldova. Catedra Filosofie și Bioetică, Asoc. de Bioetică din Rep. Moldova, Centrul de Bioetică din Rep. Moldova., Catedra Sănătate Publică și management "Nicolae Testemițanu", Catedra Econ., Management și psihopedagogie.– Texte: lb. rom., rusă. - Bibliogr. la sfârșitul art.

ISBN

150 ex.

1+33+61(082)=00

ISBN

© Teodor N. Țirdea

# CUPRINS

---

Nicolae V.Eșanu, rectorul USMF „Nicolae Testemițanu”

**Cuvânt înainte .....**

## PARTEA I

### CATEDRA *FILOSOFIE ȘI BIOETICĂ* LA 50 DE ANI ȘI PROFESORUL UNIVERSITAR *TEODOR N. ȚÎRDEA* LA 70 DE ANI

Ion I. Ababii, Ministrul Sănătății al RM, academician

*50 ani de la fondarea catedrei Filosofie și Bioetică.....*

Didina Nistreanu, Petru Berlinschi (USMF „Nicolae Testemițanu”)

*O viață consacrată științei și pedagogiei: Teodor N. Țîrdea la 70 ani.....*

Arcadie D. Ursul (or. Moscova, Federația Rusă), Ion E. Mereuță (USMF „Nicolae Testemițanu”),

Pavel I. Vizir ( Universitatea de Stat din Moldova)

*Caracterul distinctiv al gândirii filosofice a prof. universitar Teodor N. Țîrdea și aportul ei în filosofia contemporană.....*

Vitalie Ojovanu, Didina Nistreanu (USMF „Nicolae Testemițanu”)

*Teodor N. Țîrdea – fondatorul școlii naționale de bioetică din Republica Moldova .....*

Э.П.Семенюк (Национальный лесотехнический Университет Украины, Львов)

*Слово о философе, коллеге и друге.....*

Ludmila Roșca (Universitatea Agrară de Stat din Moldova)

*Teodor Țîrdea – model al demnității profesionale.....*

Dumitru Căldare ( Universitatea de Stat din Moldova)

*Omul sfințește locul: academicianul Teodor N. Țîrdea la 70 de ani.....*

Anatol Eșanu (USMF „Nicolae Testemițanu”)

*Contribuții ale profesorului universitar Teodor N. Țîrdea la elaborarea concepției filosofico-metodologice a globalizării.....*

Adriana Paladi (USMF „Nicolae Testemițanu”)

*Teodor N. Țîrdea și filosofia ca remediu spiritual al existenței umane.....*

Rodica Gramma (USMF „Nicolae Testemițanu”)

*Întîietatea principiului biosferocentrist – doctrină fundamentală în filosofia profesorului universitar Teodor N. Țîrdea.....*

Vasile Țapoc ( Universitatea de Stat din Moldova)

*Teodor N. Țîrdea – cercetător al filosofiei universului informației.....*

Ana Marin (USMF „Nicolae Testemițanu”)

*Principii și imperative : o nouă viziune asupra principismului bioetic în concepția profesorului universitar Teodor N. Țîrdea.....*

Ludmila Bostan, Daniela Rusnac (USMF „Nicolae Testemițanu”)

*Filosoful care se gîndește la viitor, fiindcă are înainte eternitatea.....*

Serghei Sprincean (USMF „Nicolae Testemițanu”)

*Problematica informatizării sociumului în filosofia contemporană.....*  
Viorica Leancă (Institutul Militar al Forței Armatei)  
Teodor N. Țîrdea – propăvăduitor al intelectualizării și noosferizării sociumului.....

## P A R T E A a II-a

### BIOETICA, FILOSOFIA, ECONOMIA ȘI MEDICINA ÎN STRATEGIA DE ASIGURARE A SECURITĂȚII UMANE

#### A.

#### *BIOETICA ȘI FILOSOFIA ÎN STRATEGIA DE ASIGURARE A DEZVOLTĂRII SOCIONATURALE A SOCIUMULUI*

Teodor N. Țîrdea

*Educația și formele de colaborare internațională în domeniul bioeticii în Republica Moldova: realizări, probleme și perspective.....*

Vitalie Ojovanu

*Particularități și orientări în investigarea problemelor bioetice din Republica Moldova.....*

Petru P. Ioan (Iași, România)

*De la bioetică, la bioștiință.....*

Teodor N. Țîrdea, Rodica C. Gramma

*Bioetica medicală drept instrument de protejare a demnității lucrătorilor sistemului sănătății publice.....*

Валентин А. Кулиниченко (Киев, Украина)

*Биоэтическая оценка опасного знания как социального феномена.....*

Ana Marin

*Adevăr și eroare în câmpul științific și în practica bioetică: unele aspecte epistemologice ale bioeticii .....*

Rodica Gramma, Dumitru Șișcanu

*Problema vulnerabilității în perinatologie din perspectiva bioeticii.....*

Т.В. Мишаткина (Минск, Республика Беларусь)

*Биоэтика и новый гуманизм.....*

Ana Marin (USMF " Nicolae Testemitanu", Université Laval, Canada),

Jonathan McLellan (Université Laval, Canada)

*Le gouvernement du corps reproductif dans le cas del'avortement dans l'espace soviétique et post-soviétique.....*

Anatol Eșanu

*Abordarea conceptului de dezvoltare umană durabilă prin prisma bioeticii globale.....*

Светлана В. Пустовит (Киев, Украина)

*Американская модель биоэтики Т.Бочанна и Дж. Чилдресса.....*

Ion P. Banari

*Unele imperative teologice din perspectiva bioeticii.....*

Г.Т.Терешкевич, О.В.Огирко (Львов, Украина)

*Еще раз о социокультурных моделях биоэтики.....*

В.Т.Андрушко, О.В.Огирко (Львов, Украина)

*Гуманистические и христианско-религиозные аспекты современной биоэтики...*

Ion Nastas, Gheorghe Granciuc, Valenin Gudumac

*Problemele actuale ale cercetărilor biomedicale.....*

Iurie S.Guzgan, Alexandru A.Roșioru

*Aspecte etice ale fișei electronice a pacientului.....*

Carmen Cozma (Iași, România)	<i>Etica virtuții și bioetica</i> .....
Tatiana Batîr	<i>Bioethics and the Importance of the Etasological Culture for the Society</i> .....
Ala Ojovan	<i>Subiecte bioetice în contextul actual al stomatologiei</i> .....
Ion Sîrbu	<i>Bioetica și etica ecologică globală</i> .....
Teodor N. Țirdea	<i>Noosferizarea și globalizarea drept mecanisme de realizare a dezvoltării durabile</i> .....
Э.П.Семенюк (Украина, Львов), А.Д. Урсуд (Россия, Москва), Т.Н.Цырдя	<i>Противостояние цивилизаций как фактор нестабильности в мире</i> .....
Teodor N. Țirdea, Adriana Paladi	<i>Incursiune critică în utilitarismul benthemian</i> .....
Ludmila Roșca	<i>Principiile noii strategii cognitive</i> .....
Petru Rumleaschi	<i>Problema cunoștințelor și a înțelepciunii în filosofia postmodernismului</i> .....
Ana Pascaru	<i>Confluentele postmodernismului în societate</i> .....
Б.Ф. Сикорский (г. Курск, Российская Федерация)	<i>Информационно-коммуникационное «конструирование» идентичности: возможности и границы</i> .....
Vasile Guțu	<i>Modelul explicativ al soluționării conflictelor de opinii</i> .....
Lidia Dergaciov	<i>Știința și problemele globale ale contemporaneității</i> .....
Nicolae Negru	<i>Despre unele erori logice în legislația Republicii Moldova</i> .....
Татьяна Земба	<i>Гражданское общество Молдовы глазами западных аналитиков</i> .....
Ion Rusanu, Pantelimon Varzari	<i>Noua elită politică a tranziției moldovenești: tendințe spre afirmare și dezvoltare</i> .....
Владимир АНИКИН	<i>Государство и гражданское общество в контексте устойчивого развития: проблема взаимоотношения</i> .....
Ludmila Bostan	<i>Semnificația valorică a existenței sociale în contextul asigurării securității globale</i> .....
Daniela Rusnac	<i>Aspectul informațional al autoorganizării artei</i> .....
Dumitru Căldare, Luis Serdesniuc	<i>Contemporaneitatea lui Dimitrie Cantemir pentru Tînăra generație</i> .....
Elena M. Balan	<i>Fenomenul etnic și problema integrării europene a Republicii Moldova</i> .....
Т. И. Бесчетникова (г. Курск, Российская Федерация)	<i>«Молчаливое большинство» Ж. Бодрийяра как феномен современной эпохи</i> .....
E.Saharneau, T.Dominteanu	<i>Aspecte psiho-sociale ale cunoașterii</i> .....
Муза Букарос, Раиса Самотеева	<i>Проблема души и духовности современного человека</i> .....
Angela Zelenschi	<i>Abordări și metafore ale culturii organizaționale din perspectiva existenței umane</i> .....

Лилия Брага	<i>К вопросу о соотношении политической культуры и политической системы.....</i>
Iuliana Fornea	<i>Importanța și menirea socială a Universității.....</i>
Svetlana Coandă	<i>Mircea Eliade – un profet al integrării Europene .....</i>
Vasile Guțu	<i>Sinergetica argumentării .....</i>
Tatiana Gheorghian, Tudor Grejdeanu, Grigore Bivol	<i>Unele particularități filosofice în medicina generală și medicina populară.....</i>

## B.

### IMPACTUL FACTORULUI ECOLOGIC ȘI CEL AL ECONOMIEI DE PIAȚĂ ASUPRA SĂNĂTĂȚII PUBLICE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Victor Stan, Liubovi Rațuc	<i>Aspecte ecologice în activitatea umană.....</i>
Grigore Stasiev, Aurelia Crivoi, Nina Mașcauțan	<i>Poluarea aerului atmosferic în urba Chișinău și impactul asupra sănătății populației.....</i>
Victor Stan, Ion Danilescu	<i>Ozonul și efectul lui protector.....</i>
Valentin Sofroni, Anatolie Puțuntică, Mihaela Iacob	<i>Influența climei asupra comportamentului cultural al grupurilor populaționale.....</i>
Valeriu M. Fedco, Igor S. Codreanu	<i>Dezvoltare durabilă locală în contextul Republicii Moldova.....</i>
Anatolie Puțuntică	<i>Influența climei asupra comportamentului biologic al omului.....</i>
Elena I. Maximenco	<i>Rezultatele studiului de evaluare a campaniei „Renunță la fumat și câștigă - 2004”.....</i>
Elena Davidescu –Creangă, Tatiana Tintiu	<i>Modernizarea Învățământului Superior Medical în contextul Procesului de la Bologna .....</i>
Gr. Friptuleac, Paulina Caraman, T. Munteanu, Nina Dolghier, Aurelia Gordilă, Iu.Pînzaru, A. Chirlici, Raisa Cebanov, T.Ceauș, Ludmila Antosii, C.Grecu, Aurelia Dondiuc, T. Banari	<i>Particularitățile igienico-ecologice ale conținutului de nitrați în produsele agroalimentare.....</i>
Luminița Apetri	<i>Comparație între marketingul general și marketingul asistenței medicale.....</i>
Gheorghe Ostrofeț, Aliona Tihon, Cătălina Croitoru, Victor P. Băbălău, Constantin Iulargi, Varfolomei Calmăc, Lili Groza, Elena Ciobanu	<i>Analiza comparativă igienică a factorilor microclimatici în încăperile Centrului de calcul și Serviciului de informație din telecomunicații.....</i>
A.Crivoi, I.Bacalov, G.Stasiev, Gh.Grigheli, N.Curea, T.Bodrug, A.Moraru, L.Suveică, T.Enachi, M.Lupei-Prodan, I.Gherman, T.Botezatu, L.Bostan, A.Balan, D.Ghețu	<i>Impactul agenților chimici asupra stării sănătății copiilor.....</i>
С.А.Охрименко	<i>Перспективные секторы экономики, базирующиеся на ИТ-бизнесе.....</i>
Constantin Ețco, Vitalie Midrigan	<i>Conceptul de risc întemeiat (aspectul juridic și psihologic).....</i>

- Victor Stan  
*D. I. Mendeleev- chimist și metrolog.....*
- Mariana Ambros, Elena Turcov  
*Protecția consumatorului – factor de dezvoltare durabilă .....*
- Trifan Mirolubov  
*Geneza și evoluția puterii și a politicii.....*
- C.B. АНТОН  
*Интернет платежная система как элемент информационного общества Молдовы.....*
- Anastasiya Marcheva, D. Tsenov (Academy of Economics, Svishtov, Bulgaria)  
*Pharmacy Sector in Republic of Bulgaria .....*
- Sergiu Tutunaru, Iulia Eftodi  
*Rolul și locul logisticii informaționale în procesul de pregătire economiștilor.....*
- Eduard Hirbu  
*Teze asupra reproducerii naturale a populației în mun. Chișinău.....*
- Мария Г. Лободюк  
*Проблемы конкурентоспособности вин в странах Евросоюза и их решение.....*
- Igor Ș. Codreanu, Valeriu M. Fedco, Tatiana N. Creangă  
*Ecoturismul în perspectiva dezvoltării durabile a Republicii Moldova.....*
- Dumutru Tintiuc, Tudor Grejdeanu  
*Indicatori de măsurare a sănătății prin cauze de îmbolnăvire și deces în populația Republicii Moldova .....*
- Galina Tomaș  
*Rolul alimentației și mișcării în strategia ocrotirii sănătății femeilor.....*
- Valentin Gudumac, Aurelian Gulea, Olga Tagadiuc  
*De ce viața se bazează pe elementele chimice din perioadele 2 și 3 ale sistemului periodic..*
- Cătălina Croitoru, Gh. Ostrofeț, Aliona Tihon, O. Tafuni  
*Evaluarea igienică a interdependenței dintre sistemul neuromuscular și utilizarea computerelor la elevi .....*

### C.

#### CONTRIBUȚIILE MEDICINEI PRACTICE ÎN ASIGURAREA SECURITĂȚII INDIVIDULUI

- Tatiana Tintiuc  
*Efectele bolii asupra trăsăturilor de personalitate și adaptarea la situația morbidă.....*
- Larisa Spinei, Larisa Boderscova, Alexandru Cojocaru  
*Evaluarea sănătății reproductive și elaborarea metodelor de corecție de către medicul de familie.....*
- Luminița Suveică  
*Digestia, absorbția, transportul, excreția nutrienților și factorii care afectează digestia.....*
- I.V.Butorov, S.I.Butorov, N.I.Bodrug,  
S.I.Crușca, E. Cobâleanschi  
*Acțiunea citoprotectorului bior asupra indicilor statusului imun la pacienții vîrstnici cu ulcer duodenal.....*
- Diana Coșcodan, Angela Nevoia  
*Efectul unor hormoni asupra formării și păstrării vestigiului în memorie .....*
- I.V.Butorov, S.I.Burorov, N.I.Bodrug, S.I.Crușca,  
Natalia Antonova, E.L.Cobîleanschui, Elena Tofan  
*Optimizarea tratamentului ulcerului duodenal la persoanele vîrstice.....*
- Angela Nevoia, Diana Coșcodan  
*Influența imobilizării asupra conținutului GABA din sângele șobolanilor expuși în*



- condiții de stres acut și cronic*.....
- Н. Г. Фегю  
*Обоснование современных концепций патофизиологических механизмов и лабораторная диагностика пре - и постнатальных энцефалопатий: обзор*.....
- Olga Tagadiuc  
*Abordarea metodologică contemporană a diagnosticului osteopatiilor metabolice*.....
- S.I.Burorov, I.V.Butorov, N.I.Bodrug, S.I.Crușca,  
Elena Tofan, Irina Coșciug  
*Terapia antiinflamatorie în bronhopneumopatie cronică obstructivă*.....
- Николай Фегю, Лидия Кожокаръ  
*Особенности психофизиологического статуса у детей с адреногенитальным синдромом* .....
- Diana Uncuța  
*Prevenirea stomatitelor herpetice*.....
- Viorica Chetruș  
*Evaluarea post-tratament a parodontitelor cronice marginale tratate prin metode chirurgicale*.....
- Gheorghe Iu. Nicolau, Mihail Barbuț  
*Ajustarea ocluzală prin terapia de șlefuire selectivă*.....
- Maria Lupei-Prodan  
*Situații stresogene ce pot provoca dereglări ale activității psihice și nervoase*.....
- Gheorghe Iu. Nicolau, Mihail Barbuț  
*Eficacitatea sistemelor adezive în restaurări dentare în stomatologia contemporană*.....
- Diana Corcodel  
*Unele aspecte ale sănătății adolescenților din instituțiile preuniversitare ale Republicii Moldova*.....
- Владимир Григориев  
*Исследование распространённости аномалий прикуса I Кл. Angle у взрослых*.....
- Elena Palanciuc, Tudor Grejdeanu  
*Unele aspecte teoretice de reacție psihologică a pacienților la diagnosticul de cancer*.....
- Iulia Luca, T.Grejdeanu  
*Unele aspecte istorice ale diabetului zaharat ca problemă de sănătate publică*.....
- Elena Palanciuc, Tudor Grejdeanu, Elena Grejdeanu  
*Unele aspecte teoretice a calității vieții pacienților cu cancer*.....